

22.97x27.03	1/2	40	עמוד	במחנה	05/2016	53194523-2
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260						

27

הצל ועונשו

"הצל" הוא הדוגמה המובהקת לניצחוננו של האדם הבודד על פני הממסד בעידן הרשתות החברתיות. שם הוא החל את תנועת "צבא האריות של הצל", אותה הוא מנסה ללא הרף לקשר לצה"ל. לאחרונה הכריז כי הוא מתכנן לנטוש את פעילותו הפוליטית. בינתיים, בדומה לשחקנים אחרים במזרח התיכון, לא נראה שהוא ממחר להיעלם

יואב אליאסי
("הצל"), 38,
תל אביב

ראכר וכעיל ימין

מהקמת "צבא האריות של הצל" אליו התפקדו חיילים רבים ועד הוכעות בבסיסים, השנה האחרונה הייתה כעילה במיוחד עבור יואב אליאסי

איור: עמוס בידרמן

בין המוסדות החברתיים החשובים ביותר צריך לציין את מוסדות התקשורת, ערוצי הטלוויזיה בעלי הזיכיון לשידור, רשות השידור, תחנות הרידיו, חברות הלוויין והכבלים והעיתונים הגדולים. להם נוספו בשנים האחרונות גם אתרי האינטרנט הגדולים, ביניהם Ynet, וואלה! לתקשורת יש תפקיד וכוח אדירים לעצב את התודעה של החברה, לקבוע את סדר היום, את זרימת המידע, ולתמוך בהגמוניה.

לצד מוסדות התקשורת נוכיז מיד גם את הצבא, צבא ההגנה לישראל, המוסד המחזיק במונופול על השימוש בכוח כלפי האזרחים, ותפקידו להגן על המדינה ועל אזרחיה. הצבא, לצד המשטרה וכוחות

מאת: ד"ר יובל קרניאל, משפטן וחוקר תרבות ותקשורת, מרצה במרכז הבינתחומי הרצליה

הצל הוא כבר מזמן לא רק יואב אליאסי, המוזיקאי או הסלבריטאי. זוהי תופעה חברתית ותקשורתית בעלת חשיבות ועוצמה בתרבות הישראלית. ביטוי מובהק לכוח העולה של היחיד בחברה המודרנית. עד לאחרונה, וגם כשכבר פרץ האינטרנט לחיינו, הכוח המרכזי במדינה, בחברה ובתרבות היה שייך לממסד, לממשל, להון, לארגונים ולמוסדות המרכזיים שמרכיבים את המדינה המודרנית.

7.46x25.81	2/2	41	עמוד	במחנה	05/2016	53194536-6
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260						

אנשים כותבים על אנשים

הביטחון, נהנים מסמכות, אחריות וכוח אדירים, והם ארגונים היררכיים באופן מובהק. גם מוסדות התקשורת וגם ארגוני הביטחון חיוניים לשמירה על הדמוקרטיה ועל המדינה, והם פועלים באופן ארגוני ומסודר, על פי סמכותם של העורך הראשי או המפקד. הכוח הוא של הארגון, של המוסד, והיחידים פועלים במסגרתו בהתאם להוראות המנהלים והמפקדים.

אולם בעולם החדש, באמצעות הרשתות החברתיות, אנו עדים לצמיחת כוחו של האדם הבודד. כל אדם מחובר לאחרים, לכל אדם קול משלו, חברים, יכולת הפצה של תוכן, ואפשרות לארגן קבוצה, מפגש, אירוע. האינטרנט בכלל, והרשתות החברתיות בפרט, הם גורם שטוח, חסר היררכיה, בלי מקום פיזי אחד, בלי מוקד, ללא מרכז. כל נקודה יכולה להפוך למרכזית, בולטת ומשפיעה. הצל הוא תוצר של השנים האחרונות. במהירות צמח, וכוחו נובע במישרין מכך שהוא חוץ ממסדי, בלתי תלוי, פרוע, חופשי, אותנטי. כל אותם דברים שאנו מחפשים ולא מוצאים בארגונים ובמוסדות הישנים שלנו.

הצל הוא לא רק מדיה, מעצב דעת קהל וסלב, הוא גם מוביל של ארגון. אמנם ארגון רופף, בלי דרגות, בלי היררכיה ברורה, בלי הליך גיוס ובלי בירוקרטיה, אבל זהו ללא ספק ארגון. הוא מסוגל להרים אירועים ופעולות כמו הפגנות, מפגשים, חגיגות ומחאות. הצל הוא מנהיג רוחני שמוכיל אנשים סביב אידיאולוגיה לפ-

"שרת החוץ לשעבר ליבני אמרה שבישראל לא יהיו שני צבאות - צה"ל והצבא של הצל. תגובתו של הצל לדבריה הייתה מרתקת ומדאיגה כאחד. הוא אמר: מדובר באותו צבא"

עולות, ואם זה מזכיר לכם משהו, זה לא מקרה. דפוס הגיוס האידיאולוגי לארגון רופף שבו כל אחד יכול להיות חייל נאמן ולבצע משימות, גם מרחוק, גם מהבית, וגם בלי הוראות ישירות, הוא בדיוק דפוס הפעולה של דאע"ש. כוחה של המדיה החדשה והכמיהה של אנשים למשמעות, להיות חלק ממשהו גדול וחזק, למצוא את האמת וללכת אחריה עד הסוף. זה גם מקור כוחו של שי חי, גיבור העונה האחרונה של "האח הגדול", שהצליח גם הוא, בעזרתה האדיבה של הטלוויזיה המסחרית שלנו, להקים יש מאין את "צבא האמת של שי חי". עוד "צבא" שצוי עד במקביל להיררכיות הקיימות, ומערער על סמכותו של "האח הגדול", קרי הממסד, לקבוע מיהו הזוכה של העונה.

לאחרונה התבטאו אנשי ציבור, ביניהם שרת החוץ לשעבר ציפי ליבני, ואמרו שבישראל לא יהיו שני צבאות, צה"ל והצבא של הצל. התגובה של הצל הייתה מעניינת במיוחד, הוא לא אמר, כן יש מקום לשני צבאות, וגם לא הצבא שלי הוא הצודק והאמיתי. הוא אמר משהו אחר, מרתק ומדאיג הרבה יותר, הוא אמר: מדובר באותו צבא. כלומר הוא, הצל, מתיימר להוביל ולפקד על חיילי צבא ההגנה לישראל. איפה בדיוק זה משאיר את הרטמכ"ל? התשובה לשאלה הזו יכולה להיות מדאיגה ביותר.

הפקה: עדי רחמיאן